

9. SINIF

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

TAM İZLEME KİTABI



25. HAFTA

DİLİN ZENGİNLİĞİ - DİLİN ZENGİNLİĞİ - DİLİN ZENGİNLİĞİ

ŞİİR BİLGİSİ - ŞİİR BİLGİSİ - ŞİİR BİLGİSİ

NAZİM BİRİMİ/BİÇİMİ/TÜRÜ - NAZİM BİRİMİ/BİÇİMİ/TÜRÜ - NAZİM BİRİMİ/BİÇİMİ/TÜRÜ

Adı :

Numara :

Doğru :

Yanlış :

Soyadı :

Sınıf :

Net :



ÖĞRENCİ NO

0	0	0	0	0	0
1	1	1	1	1	1
2	2	2	2	2	2
3	3	3	3	3	3
4	4	4	4	4	4
5	5	5	5	5	5
6	6	6	6	6	6
7	7	7	7	7	7
8	8	8	8	8	8
9	9	9	9	9	9

YANITLAR

01	A	B	C	D	E
02	A	B	C	D	E
03	A	B	C	D	E
04	A	B	C	D	E
05	A	B	C	D	E
06	A	B	C	D	E
07	A	B	C	D	E
08	A	B	C	D	E
09	A	B	C	D	E
10	A	B	C	D	E
11	A	B	C	D	E
12	A	B	C	D	E
13	A	B	C	D	E
14	A	B	C	D	E
15	A	B	C	D	E
16	A	B	C	D	E
17	A	B	C	D	E
18	A	B	C	D	E
19	A	B	C	D	E
20	A	B	C	D	E
21	A	B	C	D	E
22	A	B	C	D	E
23	A	B	C	D	E
24	A	B	C	D	E
25	A	B	C	D	E
26	A	B	C	D	E
27	A	B	C	D	E
28	A	B	C	D	E
29	A	B	C	D	E
30	A	B	C	D	E

Adı :

Soyadı :

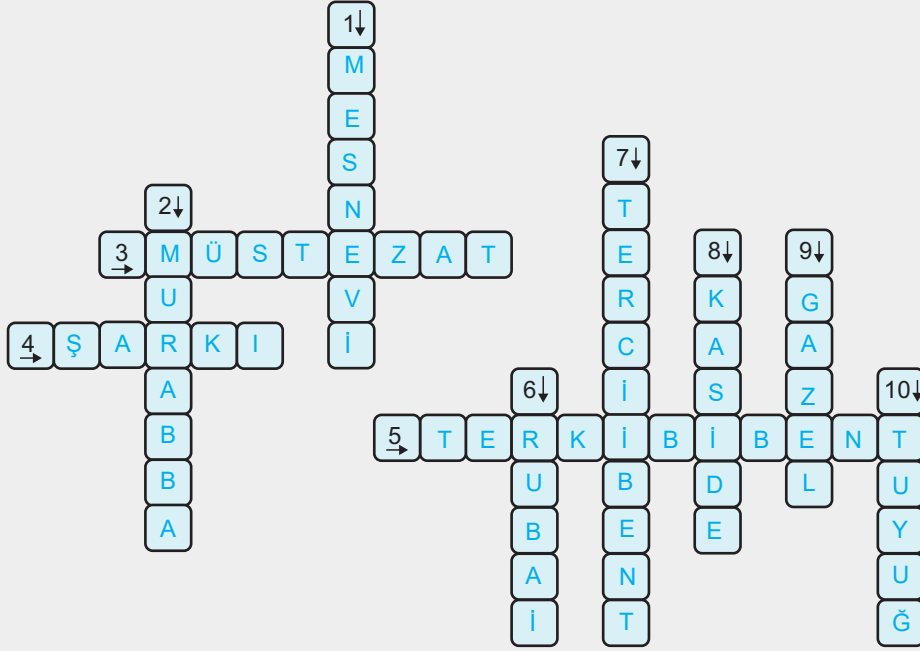
Tam Okul uygulamasını kullanarak optik formları okutabilir, sonuçlarınızı değerlendirebilir ve video çözümlerine ulaşabilirsiniz.

Aynı zamanda **Eğitim Vadisi Mobil** uygulamasını indirerek de video çözümlerine ulaşabilirsiniz.

Uygulamalarımızı **Google Play** veya **App Store**'dan indirebilirsiniz.



Etkinlik



1. Günümüzdeki hikâye ve romanın divan şiirindeki karşılığı.
2. Dört dizelik bentlerden oluşan, İran edebiyatından edebiyatımıza geçen divan şiiri nazım biçimi.
3. Bir gazelin her dizesine ziyade denen bir kısa dize eklenerek oluşturulan divan şiiri nazım biçimi.
4. Divan şiirine Türklerin kazandırdığı, bestelenmek için yazılan nazım biçimi.
5. Bentlerine "hane", haneleri birleştiren beyitlerine "vasıta" denen, her bentten sonra vasıta beyti değişen divan şiiri nazım biçimi.
6. Aruzun kendine özgü 24 kalıbıyla yazılan, tek dörtlükten oluşan divan şiiri nazım biçimi
7. Bentlerine "hane", haneleri birleştiren beyitlerine "vasıta" denen, her bentten sonra vasıta beyti değişmeyen divan şiiri nazım biçimi.
8. Din ve devlet büyüklerini övmek veya yermek amacıyla yazılan divan edebiyatı nazım biçimi.
9. Aşk, ayrılık, sevgi, hasret, ölüm, tabiat gibi lirik konuların işlendiği 5-15 beyitlik divan şiiri nazım biçimi.
10. Divan şiirine Türklerin kazandırdığı tek dörtlükten oluşan nazım biçimi.

1, 2, 3, 4 ve 5. soruları aşağıdaki parçalara göre cevaplayınız.

- I. Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.
- II. Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül... Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl;
Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklâl.
- III. Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış, şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim: Bendimi çiğner aşarım;
Yırtarım dağları, enginlere sığmam taşarım.
- IV. Garb'ın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar;
Benim îman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma... Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?
- V. Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın...
Kim bilir belki yarın, belki yarından da yakın

1. Hangi dörtlükte Batı'nın olumsuz yönlerinden bahsedilmektedir?

- A) I B) II C) III **(D) IV** E) V

2. Hangi dörtlükte vatanın son ferdi kalana kadar savunulmaya devam edileceğinden söz edilmektedir?

- (A) I** B) II C) III D) IV E) V

3. Hangi dörtlükte bayrağımıza sitem edilmektedir?

- A) I **(B) II** C) III D) IV E) V

4. Hangi dörtlükte Türk milletinin özgürlüğe olan tutkusundan söz edilmektedir?

- A) I B) II **(C) III** D) IV E) V

5. Hangi dörtlükte vatanın özgürlüğüne kavuşacağı günlerin çok uzakta olmadığına değinilmiştir?

- A) I B) II C) III D) IV **(E) V**

6. Türklerin İslâmiyet'i kabul etmelerinden sonra Türk edebiyatı Arap ve Acem (Fars) edebiyatlarının etkileri altına girmiş, bu arada bu iki edebiyatın nazım şekilleri de benimsenerek kullanılmaya başlanmıştır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi edebiyatımıza Arap-Fars edebiyatlarından geçen nazım biçimlerinden biri değildir?

- A) Gazel **(B) Koşma** C) Mesnevi
D) Kaside E) Rubai

7. Bir merhaleden güneşle derya görünür

Bir merhaleden her iki dünya görünür

Son merhale bir fasl-ı hazandır ki sürer

Geçmiş gelecek cümlesi rüya görünür

Bu şiirle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- (A)** İleti örtük olarak verilmemiştir.
B) İmgeli bir söyleyiş söz konusudur.
C) Uyak şeması "aaxa" biçimindedir.
D) Sözcük redif ve tam uyak kullanılmıştır.
E) Divan şiiri nazım biçimlerinden rubaiye benzemektedir.

8. Gazel; aşk, ayrılık, hasret gibi lirik konularda yazılan şiirlerdir. İlk beytine matla denir, bu beyit kendi arasında uyaklıdır. Son beytine makta denir, bu beyitte şairin mahlası geçer.

I.

Görüb endişe-i katlimde ol mahı budur derdim
Ki bu endişeden ol meh peşiman olmasın ya Rab

II.

Benim tek hiç kim zar ü perişan olmasın ya Rab
Esir-i derd-i aşk u dağ-i hicran olmasın ya Rab

III.

Çıharmak itseler tenden çeküb peykânı ol servin
Çıhan olsun dil-i mecruh peykan olmasın ya Rab

IV.

Fuzuli buldu genc-i afiyet mey-hane küncünde
Mübarek mülkdür ol mülk viran olmasın ya Rab

V.

Cefa ü cevr ile mu 'tadim anlarsız n'olur hâlim
Cefasına had ü cevrine payan olmasın ya Rab

Üstte verilen bilgiye göre numaralanmış beyitlerden hangileri sırasıyla matla ve makta beytidir?

- A) I ve II B) II ve III **C) II ve IV**
D) I ve V E) IV ve V

9. **Aşağıdakilerin hangisinde verilenlerin tümü dörtlüklerle yazılan divan edebiyatı nazım şekilleridir?**

- A) Rubai - Şarkı - Mesnevi - Tuyuğ
B) Şarkı - Murabba - Tuyuğ - Rubai
C) Tuyuğ - Murabba - Şarkı - Kaside
D) Gazel - Mesnevi - Şarkı - Muhammes
E) Muhammes - Mesnevi - Tuyuğ - Rubai

- 10.

I.

Yûnus okur diller ile
Ol kumru bülbüller ile
Hakk'ı seven kullar ile
Çağırırım Mevlâ'm seni

II.

Aldanma mala davara, kulluk eyle Hakk'a yara,
Sevgi ile bile vara, baki yoldaş olanı gör.

Yunus Emre'ye ait bu şiirlerle ilgili

- I. Dinî-tasavvufî içeriklidir.
II. Düz uyaklıdır.
III. Nazım birimleri farklıdır.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) I, II ve III

11. Çihre-i zibâsı anun gülşen-i cândur

Halk-ı cihâna

Mâ'i ridâsı sanasın âb-ı revândur

Bâğ-ı cinâna

Nâle vü feryâd iderin hayli zamandur

Kevn ü mekâna

Bu dizelerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Dili ağır ve anlaşılmazdır.
B) Bir uzun bir kısa dizeden oluşmuştur.
C) Uzun dizeler kendi arasında, kısa dizeler kendi arasında uyaklıdır.
D) Hem uyak hem redif vardır.
E) Halk şiiri geleneğine aittir.

12. Sözlük anlamı “ikişer, ikişerli” demektir. Her beytin mısraları kendi arasında uyaklı, aruz ölçüsünün kısa kalıplarının kullanıldığı divan edebiyatı nazım şekline mesnevi denir. Olay anlatılan şiirler oldukları için günümüzdeki roman ve hikâyenin divan edebiyatındaki karşılığıdır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi bir mesneviden alınmış olamaz?

- A) Bir eşek var idi za'if ü nizâr
Yük elinden katı şikeste vü zâr
- B) Allâh adın zikredelim evvela
Vacib oldu cümle işte her kula
- C) Menüm iki cihanda yârum oldur
Menem anun âhir kemder gulâmı
- D) Gör imdi kim seni kime taparsın
Kime kapu açar kime yaparsın
- E) Kamu dilde var idi zabtı üsul
Bunlara düşmüş idi cümle ükul

13. Cihân-ârâ cihân içredür ârâyı bilmezler
O mâhiler ki deryâ içredür deryâyı bilmezler
(Hayalî)
(Yaratılanlar bu dünyanın içindedir dünyayı bilmezler,
O balıklar ki kocaman bir denizin içindedirler ama denizi bilmezler.)

Divan şairi Hayalî, bu dizeleriyle aşağıdakilerden hangisini anlatmak istemiştir?

- A) İnsanın hem kendinden hem içinde bulunduğu dünyadan haberdar olmamasını
- B) İnsanın kendisine yetecek kadar kazanç elde etmekte yetersiz kalmasını
- C) İnsanın her şeyi başkalarından bekleyip kendi için adım atmamasını
- D) İnsanın sıkıntılar karşısında çözüm üretmede yetersiz kalmasını
- E) İnsanın yanlış insanlarla dost olup başının sıkıntından kurtulmamasını

14. I.

Bir ay doğar ilk akşamdan gecedin
Şavkı tutmuş pencereden bacadan
Dağlar kışımış
Yolcum üşümüş
Perişanım ben

Aşılmaz dağlardan aşırдын beni
Ey olmaz dertlere düşürdün beni
Dağlar kışımış
Yolcum üşümüş
Perişanım ben

II.

Bir safa bahşedelim gel şu dil-i nâ-şâda
Gidelim serv-i revanim yürü Sa'd-âbâd'a
İşte üç çifte kayık iskelede âmâde
Gidelim serv-i revanim yürü Sa'd-âbâd'a

Gülelim oynayalım kâm alalım dünyâdan
Mâ-i tesnîm içelim çeşme-i nev-peydâdan
Görelim âb-ı hayât aktığın ejderhâdan
Gidelim serv-i revanim yürü Sa'd-âbâd'a

Numaralanmış metinler karşılaştırıldığında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) I. metnin dili yalındır, II. metnin dili ağırdır.
- B) İki metinde de tekrarlanan bölümler vardır.
- C) I. metinde bir yakınma söz konusuyken II. metinde yaşamdan zevk alma teması işlenmiştir.
- D) İki metinde de edebî söyleyiş ön plandadır.
- E) İki metinde de sözcükler gerçek anlamlarıyla kullanılmıştır.

15. Derdim, yeter, sakın ol, dinlen biraz artık!

Akşam olsa diyordun, işte oldu akşam,
Siyah örtülerle sardı şehri karanlık;
Kimine huzur iner gökten, kimine gam.

Bırak, şehrin iğrenç kalabalığı gitsin,
Yesin kamçısını hazzın sefil cümbüşte
Toplasın acı meyvesini nedametin
Sen gel, derdim, ver elini bana, gel şöyle.

Bak göğün balkonlarından geçmiş seneler
Eski zaman esvaplarıyla eğilmişler;
Hüzün yükseliyor, güler yüzle sulardan.

Seyret bir kemerde yorgun ölen güneşi
Ve uzun bir kefen gibi doğuyu saran
Geceyi dinle, yürüyen tatlı geceyi.

Bu şiirle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) İki dördlük iki üçlükten oluşmuştur.
B) Dördlükler çapraz uyaklıdır.
C) Altı çizili dizelerde imge ve çağrışımlar söz konusudur.
D) İleti, açık olarak verilmiştir.
E) Teşhis ve istiare sanatları vardır.

16. **Aşağıdakilerden hangisi edebiyatımıza Batı'dan gelen nazım biçimlerinden biri değildir?**

- A) Müstezat** B) Sone C) Triyole
D) Terzarima E) Balad

17. I.

Esrârını dil zamân zamân söyler imiş
Hengâme-i gamda dâstân söyler imiş
Aşk ehli olup da mihnet-i hicrâna
Ben sabr iderin diyen yalan söyler imiş

II.

Dilberün işi itâb u nâz olur
Çeşmi câdû gamzesi gammâz olur
Ey gönül sabr it tahammül kıl ona
Yâra irişmek işi az az olur

III.

Kara tren ak tren
Askerleri say tren
Benim yarım kırkbeşti
Postasıyla say tren

Numaralanmış metinlerle ilgili

- I. Uyak dizilişleri ayındır.
II. Sözcük hâlinde redif kullanılmıştır.
III. Aynı şiir geleneğine aittir.

yargılarından hangileri yanlıştır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II **C) Yalnız III**
D) I ve II E) II ve III

18. **Aşağıdakilerin hangisinde verilenlerin tümü konusuna (nazım türüne) göre divan şiirine aittir?**

- A) Methiye - Nutuk - Münacat - Tevhid
B) Münacat - Naat - Şathiye - Hicviye
C) Naat - Tevhid - Mersiye - Methiye
D) Hicviye - Fahriye - Münacat - Nefes
E) Münacat - Hicviye - Methiye - İlahi



Cevap Anahtarı

1. D 2. A 3. B 4. C 5. E 6. B 7. A 8. C 9. B 10. D
11. E 12. C 13. A 14. E 15. D 16. A 17. C 18. C



Yazılı Sınav

1. Aşağıdaki boşlukları uygun sözcüklerle doldurunuz.

- 1) Beyitlerle yazılan ve aşk, eğlence, din temalarını ele alan şiirlere **gazel** denir.
- 2) **Kaside**, övgü ya da yergi amacıyla beyitlerle yazılan şiirlerdir.
- 3) Divan şiirinde günümüzdeki hikâye veya romanın yerini tutan şiirlere **mesnevi** denir.
- 4) **Rubai**, en güzel örneklerini İranlı şair Ömer Hayyam'ın yazdığı, tek dördlükten oluşan şiirlerdir.
- 5) Gazelin uzun dizelerine birer kısa dize eklenerek oluşturulan divan şiiri nazım biçimine **mustezat** denir.
- 6) **Şarkı**; edebiyatımıza Türk şairler tarafından kazandırılan ve bestelenmek üzere yazılan şiirlerdir.

2. Aşağıdaki yargılar doğru ise yanına "D", yanlış ise "Y" yazınız.

1) Kaside, beyitlerle yazılan nazım biçimlerindedir.

D

2) Müstezat, dördlüklerle yazılan uzun bir nazım biçimidir

Y

3) Terziibent, tek dördlükten oluşan bir nazım biçimidir.

Y

4) Şarkı, murabba dördlüklerle yazılan nazım biçimleridir.

D

5) Mesnevi, beyitlerle yazılan uzun bir nazım biçimidir

D

6) Terkibiibent, dördlüklerle yazılan nazım biçimlerindedir.

Y

3. Aşağıdaki bilgileri karşılarında verilen terimlerle eşleştiriniz.

1) Allah'ın birliğini dile getirmek için yazılır.



2) Allah'a yalvarmak, yakarmak için yazılır.



3) Birini övmek amacıyla yazılır.



4) Birini yermek için yazılır.



5) Hz. Muhammet'i övmek için yazılır.



6) Ölen din ve devlet büyüklerinin ardından yazılır.



4 Hicviye

5 Naat

6 Mersiye

1 Tevhit

2 Münacat

3 Methiye

TAK
diye
anla,

TAK
TİK

TİK
diye
çöz,

— ■■■ —
ÖDEV FORMATINDA
32 FASİKÜL

— ■■■ —
YAZILIYA HAZIRLIK
SORULARI

— ■■■ —
DETAYLI ÖLÇMEYE UYGUN,
HÜCRELENDİRİLMİŞ,
PEKİŞTİRİCİ,
AÇIK UÇLU VE ÇOKTAN
SEÇMELİ SORULAR

— ♻ —
TAM OKUL
DESTEKLİ

— ■■■ —
TAM OKUL İLE DETAYLI
GERİ BİLDİRİM KARNESİ